

ANTOINE COMPAGNON

Ο ΔΑΙΜΩΝ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

λογοτεχνία και κοινή λογική

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα της επιμελήτριας	vii
Προλεγόμενα στην ελληνική έκδοση	ix
Πρόλογος του μεταφραστή	xiii
Εισαγωγή: Τι απομένει από τους έρωτες μας;	1
Θεωρία και κοινή λογική.....	8
Θεωρία και πρακτική της λογοτεχνίας.....	14
Θεωρία, κριτική, ιστορία.....	18
Θεωρία ή θεωρίες	21
Θεωρία της λογοτεχνίας ή λογοτεχνική θεωρία	22
Η αναγωγή της λογοτεχνίας στα συστατικά της	24
1. Η Λογοτεχνία.....	31
Η έκταση της λογοτεχνίας	35
Η κατανόηση της λογοτεχνίας: η λειτουργία.....	40
Η κατανόηση της λογοτεχνίας: η μορφή του περιεχομένου.....	45
Η κατανόηση της λογοτεχνίας: η μορφή της έκφρασης.....	47
Λογοτεχνικότητα ή προκατάληψη	52
Λογοτεχνία, είναι η λογοτεχνία.....	56

2. Ο Συγγραφέας	61
Η θέση για το θάνατο του συγγραφέα	65
«Voluntas» και «actio»	71
Αλληγορία και φιλολογία	76
Φιλολογία και ερμηνευτική	82
Πρόθεση και συνείδηση	91
Η μέθοδος των παράλληλων χωρίων	96
«Straight from the horse's mouth»	101
Πρόθεση ή συνοχή	107
Τα δύο επιχειρήματα εναντίον της πρόθεσης	114
Επιστροφή στην πρόθεση	122
Το νόημα δεν είναι σημασία	124
Η πρόθεση δεν είναι προμελέτη	132
Η υπόνοια της προθετικότητας	136
3. Ο Κόσμος	143
Εναντίον της «μυμήσεως»	146
Η απομακρυσμένη από τη φύση «μύμησις»	152
Ο ρεαλισμός: αντανάκλαση ή σύμβαση	158
Αναφορική ψευδαίσθηση και διακειμενικότητα	163
Οι όροι της διαμάχης	171
Κριτική της αντιμυμητικής θέσης	173
Το αυθαίρετο της γλώσσας	184
Η «μύμησις» ως αναγνώριση	193
Οι μυθοπλαστικοί κόσμοι	203
Ο κόσμος των βιβλίων	209

4. Ο Αναγνώστης	213
Η ανάγνωση εκτός παιχνιδιού	214
Η αντίσταση του αναγνώστη	220
Πρόσληψη και επίδραση.....	226
Ο υπονοούμενος αναγνώστης	227
Το ανοικτό έργο.....	236
Ο ορίζοντας προσδοκιών (είδωλο).....	242
Το λογοτεχνικό γένος ως αναγνωστικό μοντέλο	243
Η ανάγνωση σε ελεύθερη ρότα.....	246
Μετά τον αναγνώστη.....	253
5. Το Ύφος	257
Το ύφος, λίγο απ' όλα	259
Γλώσσα, ύφος, γραφή.....	270
Ανάθεμα στο ύφος!.....	275
Νόρμα, απόκλιση, συμφραζόμενα	281
Το ύφος ως σκέψη	288
Η επιστροφή του ύφους.....	292
Ύφος και παραδειγματισμός.....	295
Νόρμα ή συμπλήρωμα	301
6. Η Ιστορία	305
Λογοτεχνική ιστορία και ιστορία της λογοτεχνίας	310
Λογοτεχνική ιστορία και λογοτεχνική κριτική.....	315
Ιστορία των ιδεών, κοινωνική ιστορία	320
Η λογοτεχνική εξέλιξη.....	325
Ο ορίζοντας προσδοκιών.....	328
Η μεταμφιεσμένη φιλολογία	336

Ιστορία ή λογοτεχνία;.....	342
Η ιστορία ως λογοτεχνία	348
7. Η Αξία.....	353
Τα περισσότερα ποιήματα είναι κακά, αλλά είναι ποιήματα	356
Η αισθητική ψευδαίσθηση.....	362
Τι είναι ένας κλασικός;.....	368
Για την εθνική παράδοση στη λογοτεχνία.....	376
Η διάσωση του κλασικού	381
Τελευταία συνηγορία υπέρ του αντικειμενισμού.....	388
Αξία και υστεροφημία	394
Για έναν μετροπαθή σχετικισμό	400
 Συμπέρασμα: Η θεωρητική περιπέτεια	403
Θεωρία ή μυθοπλασία.....	405
Θεωρία και «βαθμο-λογία».....	407
Θεωρία και πολυπλοκότητα	411
 Ευχαριστίες	415
 Βιβλιογραφία	417
 Ευρετήριο ονομάτων.....	445
 Ευρετήριο εννοιών	453

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τι απομένει από τους έρωτές μας;

*Ο καημένος ο Σωκράτης είχε μόνον ένα Δαίμονα
απαγορευτικό· ο δικός μου είναι της μεγάλης κατά-
φασης, ο δικός μου είναι ένας Δαίμονας της δράσης,
ένας Δαίμονας μαχητικός.*

BAUDELAIRE, «Assommons les pauvres!»

Για να παρωδήσουμε μια διάσημη φράση: «Οι Γάλλοι δεν είναι θεωρητικά κεφάλια». Τουλάχιστον ως την έκρηξη της δεκαετίας του '60 και του '70. Η λογοτεχνική θεωρία έζησε τότε στιγμές δόξας, λες και ξαφνικά η πίστη του νεοφώτιστου της επέτρεψε να κερδίσει αστραπιαία το χαμένο έδαφος ενός σχεδόν αιώνα. Οι γαλλικές λογοτεχνικές σπουδές δεν είχαν γνωρίσει κάτι παρόμοιο με τον ρωσικό φορμαλισμό, τον κύκλο της Πράγας, την αγγλο-αμερικανική Νέα Κριτική (New Criticism), για να μην μιλήσουμε για την υφολογία του Leo Spitzer ή την τοπολογία του Ernst Robert Curtius, τον αντιθετικισμό του Benedetto Croce ή την κριτική των μεταβλητών του Gianfranco Contini, πόσο μάλλον για τη σχολή της Γενεύης και την κριτική της συνείδησης, ή έστω για τον εσκεμμένο αντιθεωρητισμό του F. R. Leavis και των μαθητών του στο Καίμπριτζ. Αν θέλαμε με κάτι να αντισταθμίσουμε όλα αυτά τα πρωτότυπα και σημαίνοντα κινήματα που κάλυψαν το πρώτο μισό του 20ού αιώνα στην

Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική, δεν θα είχαμε να αναφέρουμε για τη Γαλλία τίποτε άλλο παρά μόνο την «Ποιητική» του Valéry, σύμφωνα και με την ονομασία της έδρας που κατείχε στο Collège de France (1936) –εφήμερη επιστήμη, την πρόοδο της οποίας ανέκοψε πρώτα ο πόλεμος και στη συνέχεια ο θάνατός του–, και ενδεχομένως τα πάντοτε αινιγματικά *Άνθη της Τάρμπ* του Jean Paulhan (*Les Fleurs de Tarbes ou la Terreur dans les lettres*, 1941), τα οποία ψηλαφούν συγκεχυμένα τον ορισμό μιας γενικής και μη χρηστικής ρητορικής της γλώσσας: αυτό το «Τα πάντα είναι ρητορική», το οποίο η αποδόμηση επρόκειτο να ξαναανακαλύψει στον Nietzsche γύρω στα 1968. Το εγχειρίδιο των René Wellek και Austin Warren, *Θεωρία Λογοτεχνίας (Theory of Literature)*, δημοσιεύτηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1949 και ως τα τέλη της δεκαετίας του '60 ήταν διαθέσιμο στα ισπανικά, ιαπωνικά, ιταλικά, γερμανικά, κορεατικά, πορτογαλικά, δανέζικα, σερβο-κροατικά, ελληνικά, σουηδικά, εβραϊκά, ρουμανικά, φιλανδικά και γκουτζαράτι. Δεν συνέβη όμως το ίδιο και στα γαλλικά: το εν λόγω εγχειρίδιο μεταφράστηκε σ' αυτή τη γλώσσα μόλις το 1971 με τον τίτλο *Η λογοτεχνική θεωρία (La Théorie littéraire)*, και αποτέλεσε ένα από τα πρώτα βιβλία της σειράς «Ποιητική» («Poétique») των εκδόσεων Seuil, ενώ δεν πέρασε ποτέ σε εκδόσεις τσέπης. Το 1960, λίγο πριν πεθάνει, ο Spitzer εξηγούσε αυτή τη γαλλική υστέρηση και απομόνωση μέσα από τρεις λόγους: ένα παλιό αίσθημα υπεροχής που συνδεόταν με μια συνεχή όσο και εξαιρετη λογοτεχνική και πνευματική παράδοση· το γενικότερο πνεύμα των λογοτεχνικών σπουδών, το οποίο σημάδεψε ο επιστημονικός θετικισμός του 19ου αιώνα με την αναζήτηση των αιτίων· την κυριαρχία μιας σχολικής πρακτι-

κής, της εξήγησης του κειμένου, στην οποία η περιγραφή των λογοτεχνικών μορφών είχε μόνο βοηθητικό ρόλο, πράγμα που εμπόδισε την ανάπτυξη πιο σύνθετων μορφικών μεθόδων. Θα προσέθετα ευχαρίστως, αν και δεν είναι κάτι ξεχωριστό, αφενός την απουσία μιας γλωσσολογίας και μιας φιλοσοφίας της γλώσσας που θα ήταν συγκρίσιμες με αυτές που κατέκλυσαν τα γερμανόφωνα ή τα αγγλόφωνα πανεπιστήμια από τον καιρό του Gottlob Frege, του Bertrand Russell, του Ludwig Wittgenstein και του Rudolf Carnap, αφετέρου τη μικρή επιρροή της ερμηνευτικής παράδοσης, την οποία παρ' όλα αυτά ανέτρεψαν στη Γερμανία, ο ένας μετά τον άλλο, ο Edmund Husserl και ο Martin Heidegger.

Στη συνέχεια, τα πράγματα άλλαξαν γρήγορα – άρχιζαν άλλωστε να κινούνται τη στιγμή που ο Spitzer έκανε αυτή την αυστηρή διάγνωση. Άλλαξαν μάλιστα σε σημείο που, με μια πολύ περίεργη ανατροπή που μπορεί να μας βάλει σε σκέψεις, η γαλλική θεωρία βρέθηκε προς στιγμή στην παγκόσμια πρωτοπορία των λογοτεχνικών σπουδών, λες και ως εκείνη τη στιγμή παίρναμε φόρα για να πηδήξουμε μακρύτερα, εκτός και αν αυτό το χαντάκι που τόσο απότομα διασχίσαμε μας επέτρεψε να ξαναεφεύρουμε την πυρίτιδα με τόση αθωότητα και ορμητικότητα, ώστε να έχουμε την ψευδαίσθηση ότι προπορευόμαστε. Και όλα αυτά κατά τη διάρκεια της υπέροχης δεκαετίας του '60 που στην πραγματικότητα κράτησε από το 1963, το τέλος του πολέμου στην Αλγερία, ως το 1973, την πρώτη πετρελαϊκή κρίση. Γύρω στα 1970, η λογοτεχνική θεωρία είχε φτάσει στο αποκορύφωμά της και ασκούσε τεράστια έλξη στους νέους ανθρώπους της γενιάς μου. Με διάφορες ονομασίες – «νέα κριτική», «ποιητική»,

«δομισμός», «σημειολογία», «αφηγηματολογία»–, η θεωρία έλαμπε σε όλες τις εκδοχές της. Οποιοσδήποτε έζησε αυτά τα παραμυθένια χρόνια δεν μπορεί παρά να τα θυμάται με νοσταλγία. Ένα δυνατό ρεύμα μάς παρέσερνε όλους. Εκείνο τον καιρό, η εικόνα των λογοτεχνικών σπουδών που υποστηρίζονταν από τη θεωρία, γοήτευε, έπειθε και θριάμβευε.

Τώρα πια τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι. Η θεωρία έχει θεσμοποιηθεί, έχει μετατραπεί σε μέθοδο και έχει γίνει μια μικρή παιδαγωγική τεχνική που συχνά αποδεικνύεται τόσο στεγνή όσο και η εξήγηση του κειμένου εναντίον της οποίας καταφερόταν κάποτε με οίστρο. Η αποτελμάτωση μοιάζει να είναι αναπόσπαστη από τη σχολική μοίρα κάθε θεωρίας. Η λογοτεχνική ιστορία, φιλόδοξη και ελκυστική νέα επιστήμη στο τέλος του 19ου αιώνα, είχε την ίδια θλιβερή εξέλιξη, από την οποία δεν ξέφυγε ούτε και η νέα κριτική. Μετά τη φρενίτιδα των δεκαετιών του '60 και του '70, κατά τη διάρκεια των οποίων οι γαλλικές λογοτεχνικές σπουδές έφτασαν ή και ξεπέρασαν τις άλλες λογοτεχνικές σπουδές ως προς τις μορφικές θεωρίες και την κειμενικότητα, η θεωρητική έρευνα δεν γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη στη Γαλλία. Πρέπει άραγε να ενοχοποιήσουμε το μονοπώλιο της λογοτεχνικής ιστορίας στις γαλλικές σπουδές, μονοπώλιο το οποίο η νέα κριτική δεν κατάφερε να κλονίσει συθέμελα, αλλά μόνο να επισκιάσει προσωρινά; Η εξήγηση αυτή –εξήγηση που ανήκει στον Gérard Genette– μοιάζει πολύ λίγη, γιατί η νέα κριτική, έστω κι αν δεν εκπόρθησε την παλιά Σορβόννη, ριζωσε για τα καλά στην εθνική παιδεία και ιδιαίτερα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Πιθανόν αυτός να είναι και ο λόγος για τον οποίο έγινε δύσκαμπτη. Είναι αδύνατο σήμερα να πετύχει κανείς σε ένα διαγωνι-

σμό χωρίς να κατέχει τις λεπτές διακρίσεις και την ιδιόλεκτο της αφηγηματολογίας. Ένας υποψήφιος που δεν είναι σε θέση να διακρίνει κατά πόσο το απόσπασμα του κειμένου που έχει προστά του είναι «ομο-» ή «ετεροδιηγητικό», «μοναδικό» ή «θαμιστικό», με «εσωτερική» ή «εξωτερική εστίαση» δεν θα πετύχει, όπως ακριβώς παλιότερα καθέννας όφειλε να μπορεί να διακρίνει ένα ανακόλουθο σχήμα από μια υπαλλαγή και να γνωρίζει την ημερομηνία γέννησης του Montesquieu. Για να καταλάβουμε την ιδιαιτερότητα της ανώτατης εκπαίδευσης και της έρευνας στη Γαλλία, πρέπει να έχουμε πάντα κατά νου την ιστορική εξάρτηση του πανεπιστημίου από τους διαγωνισμούς για την πρόσληψη καθηγητών της μέσης εκπαίδευσης. Είναι κατά κάποιον τρόπο σαν να πήραμε πριν από το 1980 όση θεωρία μάς ήταν αρκετή για να ανανεώσουμε την παιδαγωγική μας: λίγη ποιητική και λίγη αφηγηματολογία για να εξηγήσουμε έμμετρα και πεζά κείμενα. Η νέα κριτική, όπως και η λογοτεχνική ιστορία του Gustave Lanson μερικές γενιές νωρίτερα, συνοψίστηκε γρήγορα σε μερικές συνταγές, σε κόλπα και τεχνάσματα προκειμένου να αριστεύσουν οι υποψήφιοι στους διαγωνισμούς. Η θεωρητική ορμή πάγωσε από τη στιγμή που προσέφερε ένα είδος βοηθητικής επιστήμης στην ιερή εξήγηση του κειμένου.

Η θεωρία στη Γαλλία ήταν μια σπίθα που έσβησε και η ευχή που διατύπωνε ο Roland Barthes το 1969, «η “νέα κριτική” πρέπει πολύ γρήγορα να γίνει καινούργιο λίπασμα, για να κάνουμε και άλλα πράγματα μετά από αυτήν» (Barthes, 1971, σ. 186), δεν φαίνεται να πραγματοποιήθηκε. Οι θεωρητικοί της δεκαετίας του '60 και του '70 δεν βρήκαν διαδόχους. Ο ίδιος ο Barthes εντάχθηκε στον κανόνα, κάτι που δεν είναι και ο καλύτερος τρόπος

για να κρατηθεί ένα έργο ζωντανό και ενεργό. Ορισμένοι άλλοι άλλαξαν κατεύθυνση και επιδόθηκαν σε μελέτες αοικετὰ απομακρυσμένες από τους πρώτους τους έρωτες· κάποιοι από αυτούς, όπως ο Tzvetan Todorov ή ο Genette, στράφηκαν προς τη μεριά της ηθικής ή της αισθητικής. Πολλοί επανήρθαν στην παλιά λογοτεχνική ιστορία, και μάλιστα ανακαλύπτοντας εκ νέου τα χειρόγραφα, όπως το επιβεβαιώνει και η μόδα της λεγόμενης γενετικής κριτικής. Το περιοδικό *Poétique* επιμένει και δημοσιεύει ως επί το πλείστον ασκήσεις επιγόνων, ενώ το περιοδικό *Littérature*, το άλλο όργανο της μετά το '68 περιόδου, υπήρξε σταθερά πιο εκλεκτικιστικό και φιλοξένησε μαρξιστικές, κοινωνιολογικές και ψυχαναλυτικές μελέτες. Η θεωρία επομένως «τακτοποιήθηκε», γι' αυτό και δεν είναι πια αυτό που ήταν κάποτε: υπάρχει με την έννοια που υπάρχουν όλοι οι λογοτεχνικοί αιώνες και όλες οι ειδικότητες που βρίσκουν τη θέση τους στα πλαίσια του πανεπιστημίου. Η θεωρία έχει βρει τη δική της θέση, είναι αβλαβής, περιμένει τους φοιτητές την προκαθορισμένη ώρα και δεν ανταλλάσσει ιδέες με τις άλλες ειδικότητες ή με τον κόσμο πέρα από τη μεσολάβηση όσων φοιτητών περιπλανώνται από τη μια επιστήμη στην άλλη. Δεν είναι πιο ζωντανή από τις άλλες ειδικότητες, με την έννοια ότι δεν είναι πλέον αυτή που λέει γιατί και πώς θα έπρεπε να μελετάμε τη λογοτεχνία, ποια είναι η σημασία και το τωρινό διακύβευμα των λογοτεχνικών σπουδών. Τίποτε ωστόσο δεν την αντικατέστησε σε αυτόν το ρόλο, ενώ από την άλλη πλευρά δεν μελετάμε πια και τόσο πολύ τη λογοτεχνία.

«Η θεωρία θα επανέρθει όπως επανέρχονται όλα τα πράγματα, και θα ανακαλύψουμε εκ νέου τα προβλήματά της την ημέρα που η άγνοια θα φτάσει τόσο μακριά ώστε να μην μπορεί να

δώσει πια τίποτε άλλο παρά μόνο πλήξη». Ο Philippe Sollers ανακοίνωνε αυτή την επιστροφή ήδη από το 1980, προλογίζοντας την επανέκδοση του έργου *Θεωρία συνόλου* (*Théorie d'ensemble*). Ο φιλόδοξος αυτός τόμος, που εκδόθηκε για πρώτη φορά το φθινόπωρο που ακολούθησε τον Μάη του 1968, δανειζόταν τον τίτλο του από τα μαθηματικά και συγκέντρωνε τις υπογραφές των Michel Foucault, Roland Barthes, Jacques Derrida, Julia Kristeva και όλης της ομάδας του *Tel Quel* –την αφρόκρεμα της θεωρίας που βρισκόταν τότε στο ζενίθ της– ίσως και με μια υποψία «διανοητικής τρομοκρατίας», όπως εκ των υστέρων αναγνωρίζει ο Sollers (Sollers, σ. 7). Η θεωρία είχε τότε ούριο άνεμο στα πανιά της και έδινε όρεξη για ζωή. «Αναπτύξτε τη θεωρία για να μην μείνετε πίσω στη ζωή» είχε τονίσει ο Λένιν και σ' αυτόν αναφερόταν ο Louis Althusser όταν αποκαλούσε «Θεωρία» τη σειρά που διηύθυνε στον εκδοτικό οίκο Maspero. Το 1966, χρονιά σταθμό για το κίνημα του δομισμού, ο Pierre Macherey δημοσίευσε σ' αυτή τη σειρά το *Για μια θεωρία της λογοτεχνικής παραγωγής* (*Pour une théorie de la production littéraire*). Στο συγκεκριμένο έργο, η μαρξιστική κατεύθυνση της θεωρίας (κριτική της ιδεολογίας και αρχή της επιστήμης) και η φορμαλιστική κατεύθυνσή της (ανάλυση των γλωσσικών διαδικασιών), συνεργάζονταν αρμονικά στο χώρο της λογοτεχνίας. Η θεωρία ήταν κριτική, ακόμα και πολεμική ή στρατευμένη, όπως συνέβαινε με τον ανησυχητικό τίτλο του βιβλίου του Μπόρις Αιχενμπαουμ, *Λογοτεχνία. Θεωρία, Κριτική, Πολεμική* (*Literatura. Teorija, kritika, polemika*, 1927), εν μέρει μεταφρασμένο από τον Tzvetan Todorov στην ανθολογία των ρώσων φορμαλιστών, με τον τίτλο *Θεωρία Λογοτεχνίας*, του 1966. Η θεωρία όμως αυτή φιλοδοξού-

σε επίσης να θεμελιώσει μια επιστήμη της λογοτεχνίας: «αντικείμενο της θεωρίας, έγραφε ο Genette το 1972, θα έπρεπε να είναι όχι μόνον η υπάρχουσα, αλλά και το σύνολο της δυνητικής λογοτεχνίας» (Genette, σ. 11). Ο φορμαλισμός και ο μαρξισμός ήταν οι δύο πυλώνες που στήριξαν την αναζήτηση των μη-μεταβλητών ή καθολικών χαρακτηριστικών της λογοτεχνίας και τη μελέτη των ατομικών έργων, τα οποία θεωρήθηκαν πραγματοποιήσιμα μάλλον παρά πραγματοποιημένα, ή αλλιώς απλά δυνητικά παραδείγματα του υποκείμενου λογοτεχνικού συστήματος, που διευκολύνουν την πρόσβαση στη δομή.

Αν το 1980 η θεωρία ως συμπύλημα μαρξισμού και φορμαλισμού ήταν κιόλας ξεπερασμένη, τότε τι να πούμε σήμερα; Φτάσαμε σε ικανοποιητικό βαθμό άγνοιας και πλήξης για να επιθυμήσουμε ξανά τη θεωρία;

Μετά την εποχή της κριτικής και της λογοτεχνικής ιστορίας, ήρθε η εποχή της λογοτεχνικής θεωρίας, ή μάλλον των λογοτεχνικών θεωριών που εκδιπλώθηκαν και συγκρούστηκαν τα τελευταία σαράντα χρόνια. Συμφωνούν, ωστόσο, σε ορισμένα σημεία. Αρνοούνται κάθε λογής ψυχολογισμό, δέχονται κάποιου είδους φορμαλισμό και, πάνω απ' όλα, απαρνούνται την κοινή λογική, τις «αυτονόητες ιδέες» περί λογοτεχνίας: το συγγραφέα ως αυθεντία που νοηματοδοτεί το κείμενο· τον κόσμο ως σημείο αναφοράς του έργου· την ανάγνωση ως διάλογο μεταξύ συγγραφέα και αναγνώστη· το ύφος ως επιλογή ενός τρόπου γραφής· τη λογοτεχνική ιστορία ως μεγαλειώδη πομπή των μεγάλων συγγραφέων· την αξία ως αντικειμενική ιδιότητα του λογοτεχνικού κανόνα.

Η θεωρία κλόνισε αυτά τα πιστεύω της κοινής λογικής, αλλά η κοινή λογική πρόβαλε αντίσταση στη θεωρία. Και εκείνη πάλι με τη σειρά της αναγκάστηκε να ανεβάσει τους τόνους προκειμένου να κάνει τον αντίπαλό της να σωπάσει· διακινδύνευσε έτσι το ενδεχόμενο να εγκλωβιστεί σε μια σειρά παραδοξολογιών. Το βιβλίο αυτό ανιχνεύει ακριβώς τη διαμάχη ανάμεσα στη θεωρία και την κοινή λογική, χωρίς να περιορίζεται στον γαλλικό χώρο. Ήρθε επιτέλους το πλήρωμα του χρόνου για να αξιολογήσουμε τη χρυσή εποχή της λογοτεχνικής θεωρίας και να κάνουμε έναν πρώτο απολογισμό.

Ο **Antoine Compagnon** είναι καθηγητής στη Σορβόνη και στο Πανεπιστήμιο Columbia. Έχει δημοσιεύσει μεταξύ άλλων τα βιβλία *La Seconde Main* (Seuil, 1979), *La Troisième République des lettres* (Seuil, 1983), *Les Cinq Paradoxes de la modernité* (Seuil, 1990).

ISBN 978-960-375-442-8

ΒΟΗΘΗ ΚΩΔ. ΜΗΧΑΝΗΣ 3442

Πίνακας Έξοφλλος:
CARPACCIO Vittoria, *Storie di Sant' Ovisola*,
Comunità degli ambasciatori inglesi (Αποστολή)